

עמוד הבית < מאמרים < חוק ומשפט

חוק ומשפט**האם בית המשפט העליון באמת סירב לקבל את תיקון חוק החוזים?**

עו"ד דורון אפיק, שירה פורת

5/05/2011

תיקון מס' 2 לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973, אשר התקבל בכנסת ב-17 ינואר, 2011, נועד כנראה לבטל אחת ולתמיד את הלכת אפרופים בה קבע בית המשפט העליון בשנת 1995 כי בניגוד להוראות החוק לפיהן יש תחילה לבחון את לשון החוזה ורק לאחר מכן את הנסיבות החיצוניות לחוזה, בית המשפט מפרש את החוזה תוך בחינת כל הנסיבות יחדיו (ויש האומרים, לפי התוצאה אליה בית המשפט רוצה להגיע). תוצאת הפרשנות המאוחרת על ידי בית המשפט מביאה לעתים לתוצאה שאף צד לחוזה לא התכוון אליה בעת כריתתו. משמעות הלכת אפרופים היא בפועל פגיעה אנושה בוודאות המשפטית ועל כן הביקורת הרבה לה זכתה במהלך השנים.

התיקון עיגן את ההלכות הפסיקטיות המחמירות עם צד המעצב את תנאי החוזה, בכדי לאזן פערי כוחות בין הצדדים לחוזה. סעיף 25(א) לחוק החוזים (חלק כללי) תשל"ג-1973, ליבו של התיקון, קובע כי אם אומד דעת הצדדים משתמע מפורשות מלשון החוזה אזי יפורש החוזה בהתאם ללשונו וללא צורך בפנייה לנסיבות העניין. אך האם תיקון 2 אכן יבטל את הלכת אפרופים? לשם כך נצטרך להמתין ולראות כיצד יפרשו בתי המשפט תיקון זה (כאשר הלכות בית המשפט העליון ברורות בכך שיש לבחון בחוק את מטרת המחוקק וכאן מטרה זו ברורה ביותר והינה לבטל את הלכות בית המשפט).

פסק הדין בענין קמטק מערכות, אשר ניתן בסוף מרץ על ידי כב' השופט פוגלמן הוכתר בעיתונות כהלכה חדשה לפיה בית המשפט העליון מתעלם מתיקון החוק. באותו עניין נקבע כי יש לפרש את החוזה בהתאם להלכת אפרופים ולא בהתאם לתיקון החוק באשר השתלשלות האירועים בנסיבות פסק הדין אירעה טרם תיקון החוק. למרות שנראה כי פסק הדין מהפכני ולפיו יש להתעלם מהתיקון ביחס לחוזים אשר נכרתו לפניו, ניתן (ואף נכון, לדעתנו) לקרוא אותו אחרת. בית המשפט העליון קבע, כי באותו עניין אומד דעת הצדדים ממילא אינו עולה בבירור מלשון החוזה ומכאן שגם לאחר תיקון החוק לא משתנים כללי הפרשנות. כמו-כן, בית משפט של ערעור דרך כלל אינו בוחן שאלות עובדתיות אשר נקבעו בערכאות שמתחתיו ובאותו מקרה, כאשר בית המשפט המחוזי קיבל החלטתו טרם התקבל תיקון החוק ולכן בצדק דחה בית המשפט העליון את הערעור באשר בית המשפט המחוזי לא טעה בקביעותו. כך, נראה לנו כי הפרסום לו זכה פסק הדין היה מגמתי ואינו משקף כוונה של בית המשפט העליון להתעלם מתיקון החוק.

רק ימים יגידו כיצד יפרש בית המשפט העליון את תיקון החוק. בינתיים, ביחוד לאור תיקון החוק, חשוב לנסח חוזים באופן ברור וחד משמעי ורצוי באמצעות עורכי דין המתמחים בתחום והמכירים את באופן בו בתי המשפט קוראים מסמכים מאותו סוג.

עו"ד דורון אפיק הינו שותף בכיר במשרד אפיק תורג'מן (www.at-law.co.il), הינו חבר בלשכות עורכי הדין של ישראל וניו-יורק ומתמחה בליווי חברות, עסקאות בינלאומיות ופיננסיות, לרבות עסקאות מיזוג ורכישה, ומימון ואף מרצה בתחום במסגרת התואר האקדמי במשפטים. עו"ד אפיק הינו גם בוגר הכשרה של האיחוד האירופי ביישוב סכסוכים בינלאומיים מחוץ לכותלי בית המשפט (גישור ובוררות); שירה פורת מתמחה במשרד אפיק תורג'מן בתחום העסקאות הבינלאומיות, תאגידים והליטיגציה האזרחית. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המומחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.